

Бурденюк Світлана,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж харчової
промисловості НУХТ»,
Подільський спеціальний
навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж

РОЛЬ СИСТЕМИ НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ ПЕНСІЙНОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНИ

Пенсійна система є важливим елементом фінансової системи будь-якої розвинутої держави, від якої залежить як добробут громадян, так і ефективність функціонування економіки. Головна інтегративна роль пенсійної системи – це реалізація у повному обсязі загальнодержавних інтересів у сфері соціального захисту.

Сучасна пенсійна модель України має довести розміри всіх видів пенсійного забезпечення до міжнародно-визнаних стандартів; забезпечити мінімальні рівні державних пенсійних гарантій; підвищити зацікавленість і особисту участь застрахованих осіб у формуванні пенсійних прав; забезпечити довгострокову збалансованість і стійкість пенсійної системи. [3, с. 101].

Пенсійна система України складається з трьох рівнів:

1-й рівень – солідарна система, створена для забезпечення базових потреб пенсіонерів та соціального захисту кожного громадянина;

2-й рівень – накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, якою передбачається створення додаткових коштів для майбутніх пенсіонерів шляхом обов'язкової сплати внесків на індивідуальні пенсійні рахунки та їх інвестування;

3-й рівень – добровільне недержавне пенсійне забезпечення, завдяки якому кожен бажачий може накопичити додаткові пенсійні кошти для себе, своїх близьких або працівників свого підприємства.

На сьогодні в Україні функціонують лише перший і третій рівні, саме солідарна система покриває 99 % виплат. Україна є однією із найбільш швидко старіючих країн світу, і, як наслідок, частка пенсіонерів стрімко зростає, пенсійний внесок є одним із найбільших у світі, а пенсійні виплати – одними із найнижчих в Європі, відсутність кардинальних непопулярних змін уже найближчим часом може призвести до дефолту вітчизняної пенсійної системи. У цьому випадку лише збільшення пенсійного віку, збільшення пенсійних виплат уже не вирішить накопичені проблеми.

Необхідною є низка кардинальних змін, що передбачає: по-перше, впровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи, по-друге, створення умов для стрімкого розвитку недержавного пенсійного страхування; по-третє, впровадження єдиних підходів до пенсійного забезпечення (принцип адекватності та справедливості); по-четверте, створення умов для безпечного та ефективного використання пенсійних накопичень для розвитку національної економіки, фінансової системи; по-п'яте, активізація розвитку роздрібного ринку фінансових інструментів.

Наразі нагальним постало питання введення в дію другого рівня, який дозволить не тільки покращити розмір пенсійних виплат, але і забезпечити економічне зростання завдяки сприятливому інвестиційному клімату та розвитку фондовому ринку. Впровадження загальнообов'язкової накопичувальної складової є необхідною умовою для створення повноцінної трирівневої системи пенсійного забезпечення.

За підрахунками Міністерства соціальної політики, уже в перший рік запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи буде акумульовано 3,9 млрд. гривень пенсійних накопичень що надає великий потенціал для внутрішніх інвестицій та має заохотити економічне зростання [2].

Новації в зв'язку і з введенням в дію накопичувального пенсійного страхування мають супроводжуватися ефективним нормативно-правовим забезпеченням; зростанням мінімальної і середньої зарплати (доходу); легалізацією тіньової зайнятості і трудових доходів; чітким розподілом відповідальності за виконання страхових і державних пенсійних зобов'язань між інститутами пенсійної

системи; удосконаленням системи диференціації оплати праці залежно від умов і складності праці; упорядкуванням норм, принципів, системи нарахування пенсійних виплат; підвищенням рівня пенсійної грамотності та пенсійної відповідальності населення тощо.

Крім того, впровадження накопичувальної пенсійної системи дозволить інвестувати економіку України, а не збільшувати іноземні запозичення, бо якби накопичувальна система була запроваджена ще 10 років тому, вона б уже збрала більше фінансових ресурсів, ніж усі отримані за цей час кредити від МВФ

Законопроект № 2683 «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» дозволить завершити пенсійну реформу та здійснити якісний перехід до європейської трирівневої пенсійної моделі, яка здатна забезпечити диверсифікацію джерел пенсійних виплат. Аналізуючи даний законопроект можна зробити висновки, що на накопичувальне пенсійне забезпечення будуть здійсненні мінімальні витрати на запровадження, дана система є надійною, сприятиме розвитку конкуренції, передбачена мінімізація ризиків корупції та захищеність коштів, надійний контроль, а також сприятиме розвитку інших рівнів пенсійної системи, а саме добровільному недержавному пенсійному забезпеченню [1].

Таким чином, обов'язкова система накопичувального пенсійного забезпечення повинна відіграти надзвичайно важливу роль у формуванні сучасної ефективної пенсійної системи України. Її практичне запровадження і використання дозволить забезпечити гідний рівень життя громадян пенсійного віку, стимулювати громадян управляти своїми пенсіями, самостійно збирати на свою пенсію шляхом відрахувань відсотка з кожної зарплати на спеціальний рахунок, а також треба враховувати, що у разі смерті учасника кошти будуть успадковані. Пенсійні накопичення забезпечать додаткову підтримку солідарній пенсійній системі, а також зможуть компенсувати недостатність виплат із цієї системи, стануть джерелом довгострокового капіталу для розвитку економіки України, покриють бездефіцитність бюджету Пенсійного фонду, а також сприятимуть виведенню «тінізації» виплат, оскільки кожен громадянин буде особисто зацікавлений в розмірі майбутніх пенсійних виплат.

Список використаних джерел

1. Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення: Проект Закону України № 2683 від 27.12.2019 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI01073A.html.
2. Накопичувальна система пенсійного забезпечення – другий рівень пенсійної системи. URL: <http://18-60.com.ua/pensiy-na-reforma/nakopichuvalna-sistema-pensijnogo-zabezpechennja.html>.
3. Шевченко Н.П. Сучасний стан та перспективи розвитку пенсійної системи України. // Молодий вчений -2019.- № 4 (68) – С .98- 102.